

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2021/22

Destinace (země, město): Lodž, Polsko

Jméno, příjmení: Jiří Byčkov

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Lodžská univerzita, Filologická fakulta, Katedra slovanské filologie

Charakteristika a popis studijního programu, historie výuky oboru

Výuka českého jazyka pro cizince byla realizována na Filologické fakultě Lodžské univerzity v uplynulém akademickém roce od 1. října 2021 do 12. července 2022. Polští a další zahraniční studenti studují český jazyk a literaturu na katedře slovanské filologie filologické fakulty v kombinaci s jedním z jihoslovanských jazyků – bulharštinou nebo srbštinou. Během celého bakalářského studia studenti získají znalosti a jazykové kompetence z jednoho cizího jazyka na úrovni B2 (čeština), z druhého jazyka na úrovni B1 (podle SERR). Filologicky orientovaná výuka je zaměřena na získání dovedností z oblasti lingvistiky, kulturních reálií, písemného projevu a plynulé komunikace v sociálním kontaktu.

Bakalářský studijní program Slovanská filologie nabízí výběr specializací: cestovní ruch (přednášejí vyučující z Fakulty geografických věd Lodžské univerzity) a dvou cizích jazyků. Dosažené kompetence a dovednosti pak může absolvent uplatnit v praxi v různých oblastech profesního a společenského života (například v cestovním ruchu, v kulturních institucích, ve státní správě a všude tam, kde je požadována znalost jihoslovanských jazyků a kultur) anebo může pokračovat ve studiu v navazujícím magisterském studijním programu Slovanská filologie, který se otevírá nově v akademickém roce 2022/23.

Organizace výuky českého jazyka a literatury, hodinová dotace, učebnice a knihy

Praktická výuka češtiny probíhala v akademickém roce 2021/22 již standardní kontaktní formou s výjimkou dvou měsíců (prosinec 2021–leden 2022), kdy bylo z důvodu rostoucího počtu zaměstnanců a studentů nakažených koronavirem opětovně rozhodnuto o přesunu výuky do online prostředí. Naštěstí se jednalo pouze o dvouměsíční období, což nezpůsobilo tak výraznou kognitivní a znalostní devastaci u studentů, jako v předchozím akademickém roce.

Podstatnou část lektorova úvazku na filologické fakultě v uplynulém akademickém roce vyplňovala praktická výuka českého jazyka (*Praktyczna nauka języka czeskiego*) v 1., 2. a 3. ročníku bakalářského studijního programu. Praktická výuka češtiny byla v obou semestrech rozdělena mezi dva české lektory a polské kmenové vyučující. Rozdělení výuky mezi dva vyučující v 1. i 2. ročníku bylo velmi efektivní a smysluplné, protože polští bohemisté se ve svých seminářích věnovali hlubšímu vysvětlování obtížných gramatických jevů (deklinace, konjugace, slovesný vid, účelové věty, slovosled, interference v polštině), což bylo pro studenty srozumitelnější. Naopak některá fonetická a fonologická pravidla, lexikální specifika českého jazyka a zásady ortoepie studenti snáze chápali v podání českých lektorů. Ve 3. ročníku byla výuka rozdělena mezi jednoho českého a jednoho polského lektora s akcentem na zvyšování produktivních dovedností, tedy psaní a plynulé vyjadřování v českém jazyce.

Časová dotace pro první ročník byla stanovena na 120 hodin výuky praktické češtiny v zimním semestru a 120 hodin v letním semestru. Ve 2. ročníku byla časová dotace předmětu rozvržena celkem na 150 hodin, 90 hodin v zimním a 60 hodin v letním semestru.

Lektor ve 2. ročníku v rámci svého úvazku vyučoval také předmět Dějiny české literatury v kontextu slovanských literatur formou přednášek (30 hod.) a seminářů (20 hod.), na který bylo v zimním semestru vyčleněno 50 hodin, a pak český jazyk v cestovním ruchu a obchodní sféře s časovou dotací 30 hodin.

Ve 3. ročníku byla časová dotace pro výuku praktické češtiny 90 hodin v zimním semestru a 90 hodin v letním semestru.

K výuce praktického českého jazyka ve všech třech ročnících podle úrovní byly využívány rozšířené a osvědčené jazykové učebnice – *Česky krok za krokem 1, Česky krok za krokem 2* (L. Holá, P. Bořilová) s pracovními sešity, *Čeština pro cizince 1. a 2. díl* (A. Nekovářová), *Čeština express 1, 2, 3, Basic Czech I., II. díl* (A. Adamovičová, D. Ivanovová), *Čeština pro cizince úroveň*

A1 a A2 (M. B. Kestřánkové a kol.), *Chcemy mówić po czesku 1* (Remediosová H., Čechová E.), *Čeština pro život 1, 2* (A. Nekovářová), *Čeština pro cizince B2* (M. B. Kestřánková a kol.), *Czech it Up*, slovníky *Akademický slovník cizích slov*, *Polsko-český slovník* (K. Oliva), encyklopedie, denní tisk (*MF Dnes*, *Lidové noviny*), odborné časopisy *Naše řeč*, *Tvar*, *Český jazyk a literatura* a další metodické materiály (např. oblíbená publikace *Jak se žije v České republice* od J. Celunové a S. Tvrdíkové). Pro výuku literatury byly využívány publikace B. Balajky *Přehledné dějiny literatury*, L. Machaly *Panorama české literatury*, J. Lehára a kol. *Česká literatura od počátku k dnešku* a J. Magnuszewskiego *Historia literatury czeskiej* (Zarys, Wrocław 1973).

Obsah, zaměření a cíle praktické výuky češtiny, evaluace výsledků vzdělávání

V 1. a 2. ročníku byl při výuce kladen důraz na zvládnutí spisovné výslovnosti, osvojení základní lexikální zásoby a frází v každodenní komunikaci, předcházení interferenčním chybám, deklinaci substantiv, adjektiv, zájmen a číslovek včetně správných tvarů v singuláru i v plurálu, konjugaci sloves, porozumění jednoduchým písemným textům a mluveným projevům. Ve 3. ročníku byl kladen důraz na zvládnutí plynulého a samostatného vyjadřování v češtině, správné psaní s dodržением zásad ortografie a porozumění složitějším textům. Ve výuce studentů se osvědčovalo střídání různých organizačních forem, zejména frontální, projektové, individualizované, skupinové a kooperativní a také metod výuky, např. vysvětlování (výklad), práce s textem, rozhovory, dovednostně-praktické metody a aktivizující metody. Obsahovou náplní vzdělávacích aktivit bylo hlavně čtení a překlad jednoduchých úryvků z české beletrie, komunikační modelové situace s hranými dialogy, psaní krátkých textů na libovolná témata, poslech a přečtení audionahrávek, jazykové hry, referáty na libovolná témata. Studenti po domluvě s lektorem jednou za 14 dní dostali za úkol připravit ve dvojici nebo samostatně powerpointovou prezentaci na téma, které pro ně bylo přínosné (např. cestování a cestovní ruch v ČR, založení vlastní firmy a rozvoj podnikání, jednání na úřadech, nabývání nemovitostí cizinci atd.). Téma posléze prezentovali před celou skupinou a společně o něm diskutovali. Součástí výuky byla i příprava referátů o významných kulturních a historických památkách České republiky, o specifických českých tradicích a zvyklostech nebo sledování populárních českých filmů a pořadů s krátkými reflexemi.

Na konci letního semestru uplynulého akademického roku absolvovali studenti 1. ročníku závěrečnou zkoušku z praktické češtiny dle předepsané jazykové úrovně A2. Studenti 2. ročníku skládali závěrečné zkoušky na ověření dosažené jazykové úrovně B1. Studenti

3. ročníku vykonali oficiální zkoušku z jazykové úrovně B2. Zkoušky se skládaly standardně z ústní (mluvení) a písemné části (čtení a porozumění textu, gramaticko-lexikální část, poslech, psaní slohové práce). Ústní část zkoušky byla orientována na prověření jejich kompetence samostatně komunikovat o běžných tématech (cestování, rodina, studium), tzn. adekvátně spisovně a plynule reagovat v českém jazyce. Závěrečné zkoušky v 1. ročníku úspěšně zvládlo 10 studentů z 12, ve 2. ročníku zvládli zkoušku pouze 4 studenti z celkových 9 a ve 3. ročníku ukončilo studium úspěšně 7 studentů z 10. Neúspěšní studenti budou ústní nebo písemnou část zkoušky opakovat v září, kdy jsou na fakultě stanoveny oficiální opravné termíny.

Vzdělávací, kulturní a volnočasové aktivity na lektorátu českého jazyka

Od poloviny února 2022 lektor naplánoval a připravil pro studenty bohemistiky 6 filmových večerů s názvem *Setkání s českým filmem*. Všichni zájemci tak měli možnost seznámit se s klasickou i moderní českou kinematografií a zhlédnout filmy (s polskými titulky) jako např. *Obecná škola*, *Tmavomodrý svět*, *Hoří, má panenko!*, *Vrchní, prchni*, *Šarlatán* a *Spalovač mrtvol*. Po skončení projekce následovaly vždy krátké reflexe a zhodnocení promítaných filmů společně s přítomnými studenty.

Po vypuknutí války na Ukrajině se lektor od 20. března 2022 dobrovolně zapojil do poskytování cílené psychologické pomoci a psychoterapeutické krizové intervence studentům z Ukrajiny, Běloruska, Ruska a Turecka v Akademickém centru psychologické podpory. Těchto služeb využil v období od 20. 3. do 30. 6. celkem 18 studentů a jejich rodinných příslušníků.

5. dubna 2022 lektor přijal pozvánku moderátora Marka Machwice do televizního pořadu *Lodžané z importu* a vystoupil ve studiu lodžské regionální televizní stanice, kde odpovídal na vybrané otázky o zkušenostech s pobytem v Lodži, o programu Podpory českého kulturního dědictví, jeho smyslu a cílech, o svých dojmech a pocitech z polských měst, polské kuchyně, kultury a mentality zdejších lidí (<http://tvtoya.pl/...054>).

6. dubna navštívil Filologickou fakultu Lodžské univerzity velvyslanec České republiky v Polsku Jakub Dürr a honorární konzul ČR v Lodži Krzysztof Skotnicki. Setkání inicioval posledně jmenovaný, který již léta aktivně podporuje rozvoj bohemistiky na univerzitě v Lodži. Během setkání s velvyslancem studenti získali informace o úkolech, které před českým velvyslancem v Polsku stojí, a dozvěděli se mnoho o českém vzdělávacím systému. Velvyslanec vyzval studenty k účasti na letních jazykových školách, které české univerzity tradičně pořádají

v červenci a srpnu (mj. v Praze, Brně, Olomouci, Plzni). Při setkání se také zajímal o motivaci studentů při výběru studia bohemistiky na naší univerzitě. Po setkání se studenty se velvyslanec setkal s vedením Filologické fakulty UL, kde byla diskutována mobilita studentů a vědců, plánované společné vědecké a kulturní iniciativy a podpora ze strany velvyslanectví a českých institucí pro další rozvoj bohemistických studií v Lodži (<http://filolog.uni.lodz.pl/?p=21487>).

Dne 5. května 2022 se konala v Olomouci studentská literárněvědná konference zaměřená na zajímavé badatelské projekty studentů, doktorandů a pedagogů. Organizátorem konference byla katedra bohemistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého. Lektor zde přednesl svůj referát na téma „*Narativní koncepty a postupy v současné české a světové próze a možnosti jejich aplikace v narativní psychoterapii*“.

Stejně jako v loňském roce se lektor podílel společně s kolegyněmi z katedry slovanské filologie na přípravě a tvorbě digitální audiovizuální prezentace katedry slovanské filologie pro virtuální Den otevřených dveří Filologické fakulty Lodžské univerzity ve dnech 28. 3. – 1. 4. 2022 (<http://dniotwarte.filolog.uni.lodz.pl/?fbclid=IwAR2k6Aex77SIcZKkf5e0RQ0tvL6tVraUZ8ggwqNl1P1ne7iPNkGWDuk0LCU>; <https://www.facebook.com/slawistyka/videos/456802535524205>).

V měsíci červenci se lektor na žádost výtvarnice a pedagožky z Akademie výtvarných umění v Lodži aktivně zapojil do prestižního festivalu s názvem *Lodž město 4 kultur* a zpracoval povídku tematicky zaměřenou na oslavy pohanských svátků očima mladé české studentky jako přímé účastnice.

Pracovní a finanční podmínky, materiální vybavení a ubytování lektora

Pracovní podmínky pro českého lektora na Lodžské univerzitě jsou vynikající, je zde patrná silná podpora výuky českého jazyka a velké uspokojení vedení katedry z úspěšného otevření bohemistiky. Administrativní pracovníci katedry slovanské filologie a vyučující jsou velmi přátelští, vstřícní, komunikativní a lektorovi nápomocní v případě řešení jakýchkoliv organizačních nebo personálních problémů. Lektor má společnou kancelář se čtyřmi kolegy, v kanceláři má k dispozici počítač s tiskárnou, multifunkční kopírku pro pořizování materiálů do výuky, CD přehrávač s rádiem, kancelářské papíry, psací potřeby atd.

Technické a materiální zázemí univerzity je na solidní úrovni, lektor má pro výukovou činnost zapůjčen pracovní notebook, CD přehrávač, kopírku. Výuka probíhá v seminárních učebnách

pro cca 25–30 osob, v nichž jsou nainstalovány dataprojektory, stolní počítače připojené k internetu, projekční plátna, flipchartové tabule s fixy. Studenti a všichni vyučující mají k dispozici knihy a časopisy z fakultní knihovny a také celouniverzitní vědeckou knihovnu v jiné části rozsáhlého kampusu. Doplnění a vybavování knihovny lektorátu odbornou literaturou (učebnice, slovníky, odborné časopisy) má na starosti český lektor, komunikace ohledně nákupu nových knih probíhá s Domem zahraniční spolupráce operativně a bez problémů.

Univerzita uzavírá s lektorem pracovní smlouvu na dobu určitou, konkrétně na 2 roky. Pokud je vedení katedry spokojeno s jeho působením, po dvou letech smlouvu prodlužuje. Úvazek lektora činil v uplynulém roce 1,0. Lektorovi je každý měsíc vyplácena mzda a zasílána na bankovní účet, je mu hrazeno zdravotní a sociální pojištění v rámci polského systému (tzv. ZUS).

V uplynulém akademickém roce poskytovala univerzita lektorovi ubytování v univerzitním bytě o velikosti 1+1. Byt je vybaven moderním nábytkem, novou postelí, kuchyňskou linkou s nádobím, ledničkou, plynovým sporákem, rychlovarnou konvicí a sociálním zařízením. Náklady na ubytování hradí univerzita v plné výši. Byt se nachází asi 10 minut jízdy autem od univerzity.

Perspektivy a plány rozvoje bohemistiky na nový akademický rok

Prioritou pro nadcházející období bude zpracování a kompletace zcela nových sylabů k předmětům v navazujícím magisterském studijním programu, příprava a zorganizování poznávacího výletu do České republiky pro polské studenty, naplánování termínů kontaktních interaktivních přednášek s prezentací bohemistiky na základních a středních školách v Lodži a v přílehlém okolí a uspořádání 2-3 besed s českými spisovateli, překladateli a lingvisty v prostorách filologické fakulty Lodžské univerzity.

V Havířově 25. července 2022

Mgr. Jiří Byčkov, Ph.D.